

Adrijana Vuković

Olivier Blanchard
Makroekonomija
(Zagreb, MATE, 2011)

Šta je makroekonomija? Najbolji odgovor na postavljeno pitanje dobijamo, nekorišćenjem zvanične definicije tog pojma, već time što ćemo čitaocu omogućiti ekonomsko putovanje oko sveta, kako bi se pokazala najznačajnija ekonomska zbivanja, kao i pitanja koja makroekonomistima i nosiocima makroekonomske politike remete san.

Makroekonomija nije nepromenjiva masa znanja. Ona se razvija u vremenu. Ono što makroekonomiju čini uzbudljivom jeste svetlost koju baca na svetska zbivanja. Ne prođe ni jedan dan, a da se ne čuje nešto o nezaposlenosti, inflaciji, privrednom rastu, kamatnim stopama ili deviznom kursu. Ovi fenomeni privlače pažnju jednostavno zbog toga što, direktno ili indirektno, utiču na blagostanje svakog pojedinca. Možda je upravo iz tog razloga makroekonomija, tj. studija agregatnih privrednih fenomena, toliko uzbudljiva. Međutim, uporedo sa obiljem naslova u medijima, bavljenje makroekonomijom predstavlja fascinantnu intelektualnu avanturu. Brojnost pojmova kojima operiše dovoljan je dokaz njene inherentne kompleksnosti. S druge strane, prosto je iznenađujuće kako se često neke kompleksne privredne situacije mogu dosta dobro objasniti pomoću nekoliko jednostavnih ideja.

Olivier Blanchard, autor knjige „Makroekonomija“, imao je na umu dva osnovna cilja: približiti čitaocu najnovija makroekonomska zbivanja i pružiti kompletan uvid u makroekonomiju.

Knjiga je oblikovana oko osnovnog modela, modela koji je usredsređen na implikacije uslova ravnoteže na tri tržišta: na tržištu dobara, na finansijskim tržištima i na tržištu rada. Zavisno od teme, delovi modela važni za tu temu detaljnije se razvijaju. Ali, temeljni model je uvek isti. Na taj način se makroekonomija može doživeti kao jedna povezana celina, a ne kao zbirka modela.

Prvi deo knjige daje uvod u osnovne činjenice i probleme makroekonomije. Ovaj deo knjige se fokusira na agregatnu proizvodnju, na to kako posmatrati agregatnu proizvodnju i sa proizvodne i sa dohodovne strane, zatim na stopu nezaposlenosti, kao i na stopu inflacije.

Drugi deo knjige bavi se ekonomskim problemima u kratkom, srednjem i dugom roku. Kada se govori o kratkom roku, autor opisuje ravnotežu na tržištu dobara i na finansijskom tržištu, izvodi osnovni model korišćen za izučavanje kratkoročnih kretanja proizvodnje, takozvani IS-LM model. U okviru proučavanja na nivou srednjeg roka, autor se bavi ravnotežom na tržištu rada, kao i modelom koji se temelji na agregatnoj tražnji i agregatnoj ponudi i kako se taj model koristi za razumevanje kretanja ekonomske aktivnosti i inflacije. U okviru dugog roka prikazana su kretanja proizvodnje u raznim državama i u dugim vremenskim razdobljima. Takođe, objašnjava se model rasta i opisuje se kako akumulacija kapitala i tehnološki napredak utiču na rast. U ovom delu, autor posebno ističe da se kratki, srednji i dugi rok mogu integrisati, što predstavlja primer isplativosti integrisanog pristupa makroekonomiji.

Treći deo knjige bavi se očekivanjima koja igraju važnu ulogu u većini ekonomskih odluka, kao i poremećajima, razdobljima u kojima (makroekonomske) stvari krenu lošim putem. Ponekad stvari krenu veoma loše: proizvodnja doživi snažan pad, ili nezaposlenost i inflacija ostaju drastično visoke. U ovom delu knjige razmatraju se depresije i krize, uključujući Veliku depresiju u SAD-u, Japansku krizu koja je započela početkom 1990-ih, kao i aktuelnu ekonomsku krizu.

U leto 2008. godine, Olivier Blanchard odlučio je da se pridruži Međunarodnom monetarnom fondu u funkciji njihovog

glavnog ekonomiste, što mu je omogućilo da prati svetsku ekonomsku krizu iz prve ruke. To mu je omogućilo da napiše poglavlje o globalnoj krizi. Prilikom pisanja tog poglavlja, autor je opisao krizu i glavne događaje koji su je pratili, i pokazao je kako se alati predstavljeni u knjizi mogu koristiti za objašnjenje onoga šta se dogodilo.

Ekonomska kriza, jedan je od najsnažnijih udara koje je pretrpela svetska privreda u poslednjih pola veka. Njeni efekti su doslovno globalizovani, a jedna od njenih bezmalo spektakularnih implikacija, jeste izuzetno visok stepen međuzavisnosti svetske privrede i njenih, na različite načine definisanih, podсистema. Kriza je donela mnogo nevolja - neočekivano dubok pad proizvodnje, jednako drastičan rast nezaposlenosti, serije bankrotstava i naglo, gotovo trenutno topljenje bogatstva, kakvo nije zabeleženo u poslednjih sedamdesetak godina. Nije poznato da je ijedna zemlja ostala pošteđena od destruktivnih kriznih dejstava. Kao globalna pojava, ona nije mogla da zaobiđe nijednu privredu, a još manje je mogla da ostane bez dejstva na veze i interakcije koje se između pojedinih privreda prirodno uspostavljaju u složenom mehanizmu međunarodnih ekonomskih i finansijskih odnosa. Kriza se velikim delom prenosila kroz sistem međunarodne trgovine i finansija, i posebno kroz naglo obaranje tražnje, pogodila mnoge zemlje, i tako ostvarila snažan negativan makroekonomski učinak.

Makroekonomija je fascinantna tema, što je kriza nažalost i potvrdila. Upravo razumevanje takvih zbivanja i ekonomska politika, mogu se koristiti za poboljšanje makroekonomskih rezultata.

Završni deo knjige vraća se makroekonomskoj politici sa ciljem da se povežu njene niti. Govori se o monetarnoj i fiskalnoj politici, najnovijim zbivanjima. Na samom kraju autor je prikazao razvoj makroekonomije u poslednjih 70 godina, kao i buduće pravce istraživanja.